

De Open Monumentendag 2012

wordt georganiseerd door:

heemkundevereniging 'Sprang-Capelle'
Sprang Capelle

heemkundekring 'De Erstellinghe'
Waalwijk

heemkundekring 'Op 't Goede Spoor'
Waspik.

OPEN MONUMENTENDAG 2012

ZATERDAG 8 SEPTEMBER 2012

10.00 – 16.00 UUR
FIETSRUTE

'GROEN VAN TOEN'

STARTPUNTEN

Mogelijke startpunten van de fietsroute zijn bij
A, B, 1, 2, 4, 5 en 6. (zie onderstaande kaart)

Pleisterplaatsen en informatiepunten bij:
A Den Bolder, Schoolstraat 9 in Waspik en
B James Eetcafé, Tilburgseweg 6 in Sprang-Capelle.

Bij de startpunten is een informatieboekje aanwezig.

De route is 35 kilometer lang.

In de kern Waspik:

1. DE MOLEN

Hier staat het restant van een stellingmolen uit 1851. Ooit was deze molen met zijn bijna veertig meter hoge romp de hoogste van West-Brabant. Een zware brand op 3 oktober 1923 had tot gevolg dat de romp tot ongeveer de helft werd ingekort. Op dit moment wordt er een restauratie uitgevoerd en kunt u de vorderingen hiervan bekijken. De leiding van het project is in handen van de heer Wim Donks die vandaag aanwezig is en graag enige uitleg geeft.

2. DE PATERSWIEL

Waspik heeft, net als zijn naburige dorpen, eeuwenlang de gevolgen ondervonden van zijn ligging nabij de rivieren de Maas en de Donge. Van twee kanten werd het dorp bij hoge vloed en storm overspoeld. Ze hebben sporen in het landschap achtergelaten in de vorm van zogenaamde wielen, gevormd door het kolkende water bij een dijkdoorbraak. In de loop van de tijd zijn er een aantal verloren gegaan. Hier, aan de Stadhoudersdijk, ziet u nog een van de drie overgebleven wielen ooit ontstaan door een overstroming van de Donge. De enige die in Waspik zelfs een naam gekregen heeft.

3. DE VEST

Op deze plaats heeft ooit een verdedigingswerk gelegen, een retranchement, onderdeel van de Zuiderwaterlinie. In dit natuurgebied heeft men het oude verdedigingswerk weer zichtbaar gemaakt. Niet via een nauwgezette reconstructie maar met enkele zigzag lopende aarden wallen. Het is nog een duidelijke verwijzing naar een groter geheel dat eens onderdeel was van de militaire verdediging van ons land.

In de kern Sprang-Capelle:

4. EENDENKOOI 'DEN DULVER'

Met eenden vangen kon je vroeger een boterham verdienen. Men had een vernuftig vangststelsel bedacht: een eendenkooi. De kooi lag vaak in een prachtig stukje natuur. Het moest er stil zijn en de natuur kan bijna z'n gang gaan. De ouderdom van de eendenkooi 'Den Dulver' is onbekend. In 1832 was landbouwer Wagemakers eigenaar. In 1942 kocht de Nederlandse Staat het natuurgebied aan. Staatsbosbeheer is nu de beheerder. De eendenkooi is verleden jaar helemaal gerestaureerd.

5. HET KASTEELTJE ZUIDEWIJN

Aan de Hogevaart stond in 1495 al een 'Stenen Camer'. Dit huis werd aangekocht door Daniël van der Merwede, heer van Zuidewijn. In de loop van de tijd werd het verder uitgebouwd tot een bescheiden kasteeltje. Nu is het kasteeltje nog steeds in familiebezit en niet toegankelijk. Maar vergeet niet om achter het kasteeltje door de oude laan te wandelen. Je waant je in een echte kasteellaan met oude bomen. Als je daar aandachtig doorheen wandelt, kom je tot de conclusie dat die laan wel wat onderhoud verdient. Maar oordeel zelf. Kijk ook aandachtig naar de oude beuk aan het eind van de laan. De namen die er ooit ingekerfd zijn geven tegelijk de ouderdom van de boom aan.

6. BEGRAAFPLAATS IN SPRANG

Rond 1900 kocht de gemeente Sprang aan de Biersteeg een akker, die 'Het Geluk' genoemd werd, om hier een begraafplaats te kunnen aanleggen. Opvallend zijn de 'grafvelden met de paaltjes' op het oudste gedeelte, rechts van de ingang. Uit allerlei overwegingen besloten vroeger mensen geen zerken te plaatsen. Dat konden financiële redenen zijn maar ook godsdienstige. Op het oudste gedeelte staat ook het grafmonument van Jan de Rooij, held van De Langstraat. En dan de mooie oude bomen die je hier ziet. Echt 'Groen van Toen'.

In de kern Waalwijk:

7. DE MEERDIJK

De Meerdijk, al genoemd in 1269, strekte zich in Waalwijk uit vanaf Knoppenambacht zuidoostwaarts richting Sprang en liep daarna langs het Oosteinde verder door langs de Galgenwiel naar nu het Drongelens kanaal waar hij aansloot op de Heidijk. Een groot gedeelte van de Meerdijk is rond 1910 afgegraven en het zand is gebruikt voor ophoging van de toen aangelegde Mr. Van Coothstraat. Achter het Hoefsven is de Meerdijk nog in originele staat te zien.

8. DRONGELENS KANAAL

Dit kanaal is tussen 1907-1910 gegraven om het bovenwater vanuit 's-Hertogenbosch af te laten vloeien naar de Maas. Onderweg ziet u de oorspronkelijke, nu gerestaureerde en tot fietspad gemaakte spoorbrug Lage Zwaluwe - 's Hertogenbosch. Even verderop staat rechts een boom die na het graven van het kanaal daar is geplant. Bij het Hoogeinde lag tot aan de aanleg van de Maasroute (A59) een Baileybrug die de oude in de oorlog verwoeste brug moest vervangen.

9. WINTERDIJK

De winterdijk is na de St. Elisabethsvloed van 1421, rond 1431 aangelegd. Aan de noordzijde lag tot ca. 50 jaar geleden de groene buitenpolder die elk winterseizoen wel een of meer keren overstroomde. De dikste bomen op de dijk achter Waalwijk zijn in 1915 geplant.

10. WANDELPARK EN PLANTLUST

Het beukenlaantje richting wandelpark is in 1900 aangelegd en in zijn huidige vorm geknipt. Het wandelpark zelf is in 1950 aangelegd en struiken en bomen dateren uiteraard ook van die tijd. Het huis Grotestraat 134 is gebouwd in 1761. Het later daarachter aangelegde Plantlust wordt omschreven als 'pleziertuin met boomgaarden, kas, visvijvers, oranjerie, Engelse parterre enz.' De bomen vormden een laan tot aan de 1° Zeine.